

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра педагогіки та управління навчальним закладом
Факультет спеціальної освіти, психології і соціальної роботи
Кафедра психології освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри психології освіти

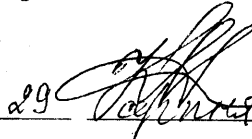

Тетяна Дуткевич

29 серпня 2022 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри педагогіки та
управління навчальним закладом

Ірина Кучинська

29 серпня 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

НАВЧАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

освітній ступінь: бакалавр

галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

спеціальність: 014 Середня освіта (Математика)

освітня програма: Середня освіта (Математика, інформатика)

Кам'янець-Подільський 2022 р.

Розробники програми: І.Ю. Лебідь, кандидат педагогічних наук, доцент,
С.В. Поліщук, кандидат психологічних наук, старший викладач

Ухвалено на засіданні кафедри педагогіки та управління навчальним
закладом

Протокол № 7 від 29 серпня 2022 року

Ухвалено на засіданні кафедри психології освіти

Протокол № 6 від 27 червня 2022 року

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми

Юрій Смержевський

Зміст робочої програми навчальної психолого-педагогічної практики

1. Мета навчальної психолого-педагогічної практики:

ознайомлення студентів зі специфікою майбутнього фаху, придбання первинних професійних умінь та навичок, систематизація набутих студентами теоретичних знань, вироблення вмінь та навичок застосовувати їх на практиці, формування готовності студентів до організації і здійснення освітнього процесу в учнівському колективі.

1.1 Основними завданнями практики є:

- навчитись проводити психолого-педагогічне спостереження, збирати необхідну інформацію, аналізувати її і зіставляти реальні результати з бажаними, нормативними;
- ознайомитись із системою організації навчально-виховної роботи у школі та її плануванням;
- вивчити наявні засоби навчання з фаху, особливості їх використання у навчально-виховному процесі (устаткування кабінетів з фаху, обладнання та реактиви, навчально-методичні та дидактичні посібники тощо);
- відвідати уроки з фаху та інших предметів, виховні заходи;
- навчитись робити загально-педагогічний аналіз уроків з фаху, виховної роботи;
- ознайомлення з психологічними умовами організації та здійснення освітньої діяльності в закладах загальної освіти, що сприяє успішній адаптації студентів до майбутньої професійної діяльності;
- створення оптимальних умов для формування психологічної готовності до професійної діяльності вчителя;
- активізація, закріплення та систематизація знань студентів з психолого-педагогічних навчальних дисциплін.

2. Компетентності, які мають бути сформовані у здобувача вищої освіти під час проходження практик

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 02 Здатність працювати в команді.

ЗК 03 Здатність до пошуку інформації, її аналізу та критичного оцінювання.

ЗК 04 Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях.

Фахові компетентності (ФК):

ФК 02 Здатність застосовувати сучасні методи й освітні технології навчання.

ФК 10 Здатність використовувати технології та інструментарії пошукових систем, методи інтелектуального аналізу даних і текстів, здійснювати опрацювання, інтерпретацію та узагальнення даних.

ФК15 Здатність аналізувати, досліджувати та презентувати педагогічний досвід навчання учнів математики та інформатики в середній школі.

2.1 Очікувані програмні результати практик (ПРН)

ПРН-5 Бути ознайомленим з тенденціями розвитку середньої освіти України та здатним впроваджувати сучасні інноваційні технології навчання.

ПРН-11 Розрізняти, критично осмислювати й використовувати традиційні та спеціальні підходи до навчання школярів, сучасні методи навчання і форми організації навчально-пізнавальної діяльності учнів.

ПРН-12 Володіти технологією організації у навчально-виховному процесі навчально-дослідницької діяльності учнів під час уроків і позаурочної роботи з математики з метою створення методичних умов, що забезпечують формування в учнів дослідницьких навичок.

ПРН-13 Демонструвати готовність до проведення психолого-педагогічних спостережень і використання різних методів дослідження учнівського колективу та на їх основі впливати (корегувати) на міжособистісні стосунки учнів, індивідуальний розвиток особистості.

ПРН-15 Виявляти здатність до самонавчання та продовження професійного розвитку.

ПРН-16 Уміти організувати власну діяльність та одержувати результат у рамках обмеженого часу.

ПРН-17 Уміти ефективно працювати, як особистість і як член команди, а також ефективно співпрацювати з учнівським, учительським та батьківським колективами, попереджувати конфлікти.

3. Організація проведення практики

Згідно з наказом про затвердження Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного Університету імені Івана Огієнка, від 30 серпня 2021 року, базами практики визначено заклади загальної середньої освіти м. Кам'янець-Подільський, які відповідають вимогам до баз практики і спроможні забезпечити виконання робочої програми практики здобувачам вищої освіти. З базами практики Університет уклав договори на проведення практики здобувачів вищої освіти Університету за формою, визначеною в наказі Міністерства освіти України від 08 квітня 1993 р. № 93 (zareєстровано в Міністерстві юстиції України 30 квітня 1993 р. за № 35).

Перед початком практики проводиться настановна конференція (за 3-4 дні до початку практики), на якій студенти ознайомлюються з метою, головними завданнями, змістом роботи під час практики, з інструктивною і звітною документацією, з обов'язками студентів-практикантів, а також з вимогами щодо заліку результатів практики. У перший день практики студентів до закладів освіти ведуть методисти практики і розподіляють студентів за класами /вчителями разом з адміністрацією закладу освіти. Після закінчення практики проводиться звітна конференція (наступний тиждень після закінчення практики), на якій підводяться підсумки, виголошуються доповіді, аналізуються результати, обговорюються проблеми та подальші шляхи удосконалення практики.

Загальну організацію практики студентів та контроль за її проведенням в

університеті здійснює завідувач практики університету. Організація та проведення практики на факультеті покладається на декана факультету та завідувачів кафедр.

Безпосередні керівники – викладачі кафедр педагогіки та управління навчальним закладом і психології освіти – здійснюють навчально-методичне керівництво практикою студентів кожної академічної групи.

У закладах загальної середньої освіти до керівництва навчальною психолого-педагогічною практикою залучаються адміністрація та вчителі.

3.1 Права та обов'язки здобувачів вищої освіти на практиці

Студент-практикант проводить свою діяльність згідно з вимогами Статуту закладу середньої загальної освіти, правилами внутрішнього розпорядку, виконує розпорядження адміністрації закладу, вчителів та керівників практики.

Студент-практикант зобов'язаний:

- взяти участь у настановній конференції з питань організації практики у визначений деканатом факультету час;
- до початку практики отримати від керівника практики від кафедри направлення, методичні матеріали (методичні вказівки, програму, щоденник, індивідуальне завдання) та консультації щодо оформлення необхідних документів;
- до початку практики пройти в університеті інструктаж з охорони праці та безпеки життєдіяльності;
- своєчасно прибути на базу практики;
- якісно та в повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики, індивідуальне завдання;
- вивчити та дотримуватися правил охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії та внутрішнього розпорядку на базі практики;
- своєчасно оформити звіт та захистити його в терміни, визначені наказом.

Студент-практикант має право:

- одержувати консультації вчителів, класних керівників та керівників практики від університету з усіх питань проведення практики;
- вносити пропозиції щодо вдосконалення організації практики;
- виявляти ініціативу у виборі форм і методів навчально-виховної роботи.

3.2 Права та обов'язки керівників практик від кафедр і баз практики

Керівник практики здобувачів вищої освіти від кафедри педагогіки та управління навчальним закладом і психології освіти:

- забезпечує проведення всіх організаційних заходів перед направленням здобувачів вищої освіти на практику: інструктаж з охорони праці та безпеки життєдіяльності, правил поведінки (в установах, організаціях, на

підприємствах), надає здобувачам вищої освіти необхідні документи (направлення, програму, щоденник практики, методичні рекомендації щодо оформлення звітної документації тощо);

- повідомляє здобувачів вищої освіти про форми звітності;
- бере участь у розробці програм практик;
- бере участь у розподілі здобувачів вищої освіти за базами практики;
- до початку практики проводить зі здобувачами вищої освіти інструктаж з безпеки життєдіяльності та охорони праці, оформляє відповідні документи;
- бере участь у настановних інструктивних нарадах та підсумкових конференціях з питань практики;
- відстежує своєчасне прибуття здобувачів вищої освіти до місць практики;
- здійснює контроль за виконанням програми практики та строками її проведення;
- забезпечує спільно з керівником практики від бази практики високу якість її проходження згідно з програмою;
- контролює забезпечення необхідних умов праці, організації побуту здобувачів вищої освіти на базі практики та проведення з ними обов'язкових інструктажів з охорони праці та безпеки життєдіяльності;
- надає методичну допомогу здобувачам вищої освіти під час виконання ними завдань, перевіряє робочу документацію;
- надає методичну допомогу студентам;
- проводить консультації щодо опрацювання зібраного матеріалу та його використання для звіту про практику;
- інформує здобувачів вищої освіти про порядок подання звітів про практику та їх захисту;
- перевіряє звітну документацію здобувачів вищої освіти;
- приймає захист звітів здобувачів вищої освіти про практику в складі комісії;
- оцінює результати практики здобувачів вищої освіти, виставляє оцінки в заліковій книжці;
- здає звіти здобувачів вищої освіти про практику на кафедру;
- готує звіт про проведення практики.

Керівник практики від бази практики, який здійснює загальне керівництво практикою, несе особисту відповідальність за її проведення.

Керівник практики від бази практики:

- розподіляє здобувачів вищої освіти за робочими місцями відповідно до графіка проходження практики, забезпечує ефективність її проходження;
- забезпечує проведення інструктажу з охорони праці та безпеки життєдіяльності, протипожежної безпеки на базі практики та на робочому місці під час виконання конкретних видів робіт; ознайомлює студентів з організацією робіт на конкретному робочому місці;
- забезпечує проходження практики здобувачами вищої освіти;
- забезпечує і контролює дотримання здобувачами вищої освіти правил внутрішнього розпорядку бази практики;
- створює необхідні умови для оволодіння здобувачами вищої освіти новою

технікою, сучасними технологіями та методами організації праці, сприяє підбору матеріалу для виконання курсових і дипломних робіт;

- оцінює якість проходження практики здобувачами вищої освіти, складає на них характеристику з відображенням виконання програми практики, якості професійних знань та умінь.

3.3 Правила техніки безпеки під час проходження практики

3.3.1 Здобувач вищої освіти-практикант виконує винятково завдання, які передбачені програмою практики.

3.3.2 У разі притягнення здобувача вищої освіти-практиканта до робіт, які не передбачені програмою практики, йому слід негайно повідомити про це керівника практики від кафедри.

3.3.3 Під час проходження практики **ЗАБОРОНЕНО**:

- порушувати правила внутрішнього трудового розпорядку бази практики;

- залишати робоче місце без дозволу керівника практики від бази практики, керівника практики від кафедри;

- відволікати від роботи працівників установи, які його оточують;

- у разі встановлення порушень вимог охорони праці в службовому приміщенні розпочинати чи продовжувати роботу до усунення небезпеки, якщо це загрожує життю та здоров'ю, обов'язково повідомити про це керівника бази практики;

- під час виникнення несправності обладнання та приладів (комп'ютера, ксерокса, побутових приладів тощо) самостійно їх ремонтувати, натомість потрібно негайно повідомити безпосереднього керівника бази практики та припинити роботу до усунення недоліків; заборонено виконувати будь-які види ремонтних робіт на робочому місці.

3.3.4 Здобувач вищої освіти-практикант зобов'язаний:

- дотримуватися дисципліни праці; берегти обладнання, інвентар, матеріали, навчальні посібники тощо; виконувати вимоги охорони праці, пожежної безпеки, передбачені відповідними правилами, інструкціями, наказами, розпорядженнями; тримати в порядку та чистоті своє робоче місце, не порушувати санітарні правила у приміщеннях; утримуватись від дій, які заважають іншим працівникам виконувати свої обов'язки;

- повідомляти керівника закладу/бази практики про всі недоліки, які знижують рівень безпеки життєдіяльності людини (норми освітленості, небезпеку виникнення травм при експлуатації обладнання, інструментів тощо);

- вжити екстрених заходів за погіршення стану здоров'я учня/здобувача вищої освіти (запаморочення, втрата свідомості, кровотеча з носа та ін.) (у разі проходження практики в закладах освіти), надати йому першу (долікарську) допомогу та викликати медичного працівника;

- дбати про особисту безпеку, повідомляти про погіршення стану власного здоров'я під час проходження практики.

4. Зміст практики

Навчальна психолого-педагогічна практика студентів молодших курсів являє собою початковий етап практичного засвоєння педагогічної професії. З метою ознайомлення студентів із системою освіти в Україні, з особливостями роботи різних типів навчально-виховних закладів практика проводиться у загальноосвітніх навчальних закладах різного типу.

Навчально-методичне керівництво практикою здійснюють викладачі кафедри педагогіки та управління навчальним закладом і кафедри психології освіти.

№ п \ п	Зміст роботи	Орієнтовний час на виконання завдань	Форми й методи організації діяльності	Форма звіту
Змістовий модуль 1. Навчально-виховна робота під час практики (завдання з педагогіки)				
1	Настановна конференція. Організаційні питання практики (розподіл за базами практик, ознайомлення з індивідуальними завданнями відповідно бази практики. Проходження інструктажу з правил внутрішнього розпорядку, техніки безпеки і охорони праці)	2 год.	Участь у конференції.	Фіксація інформації у щоденнику.
2	Ознайомлення з організацією навчально-виховного процесу в школі, плануванням роботи школи, внутрішкільним розпорядком (бесіда з директором школи, заступником директора школи). Знайомство з учителями, учнями класу, ознайомлення з вимогами до оснащення кабінетів з фаху, наочними посібниками. Відвідування структурних підрозділів баз практик під час ознайомчого етапу практики (ознайомлення з плануванням та організацією навчально-виховного процесу в класі, класною документацією (журнал, календарні та позаурочні плани). Відвідування уроків у класі, складання плану роботи студента на період практики.	3 год.	Бесіда, відвідування уроків.	Записи у щоденнику.
3	Вивчення системи роботи класного керівника. Ознайомлення з організацією методичної роботи у школі, передовим педагогічним досвідом. Спостереження на уроках: реалізація дидактичних принципів та функцій навчання. Спостереження за видами і методами контролю за навчальною діяльністю учнів, нормами оцінювання знань учнів.	3 год. 2 год. 3 год.	Допомога класному керівникові у підготовці проведення виховних заходів; класної години, колективної творчої справи, бесіди, диспуту,	Фіксація матеріалів у щоденнику та аналіз власної діяльності у щоденнику. Конспект виховного заходу (на окремих аркушах).

	<p>Перевірка учнівських щоденників. Збір, обробка і аналіз фактичних даних з фахової спеціальності.</p>	3 год.	<p>вечора, екскурсії тощо, згідно з індивідуальним планом студента. Спостереження за роботою класного керівника з активом класу. Бесіда з активом.</p>	<p>Фіксація в щоденнику результатів спостереження і змісту бесіди.</p> <p>Фіксація в щоденнику результатів індивідуальної роботи з учнем.</p> <p>Фіксація у щоденнику результатів спостереження та практичної роботи.</p>
4	<p>Ознайомлення з системою педагогічного керівництва спільної діяльності сім'ї та школи у вихованні та навчанні дітей (план роботи батьківського комітету, тематика батьківських зборів). Допомога вчителю у підготовці матеріалів до батьківських зборів: повідомлення згідно з тематикою батьківських зборів, куточка для батьків. Участь у проведенні батьківських зборів.</p> <p>Ознайомлення з роботою дитячих організацій, гуртків чи об'єднань за інтересами</p> <p>Оформлення звіту та інших документів з практики (щоденник практики, аналіз відвіданих уроків, позаурочних заходів, оснащення кабінетів, звіт студента про проходження практики</p>	<p>2 год.</p> <p>2 год.</p> <p>2 год.</p>	<p>Бесіда з класним керівником.</p> <p>Відвідання батьківських зборів у класі, спостереження за проведенням індивідуальної бесіди з батьками й допомога класному керівникові у підготовці і проведенні батьківських зборів. Бесіда з керівником організації, гуртка,</p>	<p>Фіксація у щоденнику змісту бесіди, результатів спостережень за роботою.</p>

			об'єднання, ознайомлення з планами роботи, відвідування заняття/гуртка.	
Змістовий модуль 2. Психологічний аналіз навчально-виховного процесу у загальноосвітній школі (завдання з психології)				
5	Психологічні вимоги до побудови розкладу і організації різних форм шкільних занять. Роль у структурі психологічного аналізу уроку.	2 год.	Вивчення шкільної документації: класного журналу, режиму роботи школи, розкладу дзвінків. Бесіда з учителем і завучем.	Запис у щоденнику спостережень.
6	Психологічні умови організованості учня під час уроку.	3 год.	Спостереження за навчально-виховним процесом на уроці.	Протокол спостережень.
7	Особливості навчально-пізнавальних інтересів учня та умови їх активізації під час уроку.	4 год.	Спостереження, опрацювання літератури.	Протокол спостережень
8	Вивчення системи взаємовідносин вчителя та учня.	4 год.	Спостереження, опрацювання літератури.	Протокол спостережень
9	Дослідження пізнавальних психічних процесів учня за допомогою психодіагностичної методики.	4 год.	Тестування, опрацювання літератури.	Бланк відповідей учня, звіт.
10	Інтегральна психологічна характеристика особистості учня.	3 год.	Узагальнення проведених спостережень, опрацювання літератури.	Психологічна характеристика за схемою.
11	Захист навчальної психолого-педагогічної практики. Підведення підсумків. Залік.	3 год.	Звіти студентів про виконання індивідуального плану.	Звіт про педагогічну практику студентів.
	РАЗОМ	45 год.		

5. Звітна документація здобувача вищої освіти з навчальної психолого-педагогічної практики

Після закінчення терміну практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання програми практики. Форма звітності здобувача вищої освіти про проходження практики – письмовий звіт, який подає на рецензування керівнику практики від кафедри. Після доопрацювання та остаточного погодження з керівником практики від кафедри звіт у друкованому вигляді подають на захист.

Звіт має містити відомості про виконання здобувачем вищої освіти всіх розділів програми практики та індивідуального завдання, розділи з охорони праці та безпеки життєдіяльності, висновки і пропозиції, список використаної літератури тощо.

Звіт підписує здобувач вищої освіти, підписує та оцінює безпосередній керівник від бази практики, члени комісії з захисту звітів про проходження практики.

5.1 Звіт проходження практики (звіт, який здобувач складає на підставі інформації та результатів практичної роботи отриманих протягом практики). *(Див. додаток 2).*

5.2 Щоденник практики (протягом практики студент веде щоденник, в якому фіксує результати вивчення шкільної та класної документації, спостережень і бесід, аналізує проведену роботу, висловлює пропозиції і побажання.

На сторінках щоденника (ст.5-9), де фіксується зміст роботи під час практики, подається така інформація:

- розклад уроків у класі,
- розклад дзвінків у школі,
- щоденні записи відповідно до завдань практики.

Підписує щоденник та оцінює практичну діяльність здобувача в базовій установі.

5.3 Індивідуальний план студента-практиканта. Він складається кожним студентом в перший день навчальної психолого-педагогічної практики після ознайомлення з класом, класним керівником, його планом виховної роботи і подається на затвердження керівникам практики *(Див. додаток 1)*

5.4 Звітна документація з психології: повинна бути представлена у вигляді чотирьох протоколів та узагальнюючої таблиці *(Див. додаток 3).*

5.5 Звітна документація студента-практиканта з педагогіки:

- план-конспект виховного заходу (на вибір) *(Див. додатки 4);*
- схеми спостережень *(Див. додаток 5):*
  - за процесом викладання на уроці;
  - за процесом засвоєння учнями знань на уроці;
  - за реалізацією принципів навчання на уроці;
  - за реалізацією методів навчання на уроці;

- за здійсненням контролю успішності навчальної діяльності.

6. Критерії оцінки результатів навчальної психолого-педагогічної практики:

- якість виконання студентом окремих видів діяльності (планування роботи, ознайомлення з навчально-виховною роботою школи, класу, психологічні спостереження й аналіз відвіданих уроків та позаурочних заходів, самостійне проведення деяких форм роботи тощо);
- рівень теоретичного осмислення студентами своєї практичної діяльності (її мети, завдань, змісту, форм і методів);
- ступінь оволодіння педагогічними вміннями й навичками;
- ставлення студентів до роботи, до дітей, до своєї майбутньої професії.

Комісія оцінює результати практики здобувачів вищої освіти в терміни, встановлені відповідним наказом про проведення практики здобувачів вищої освіти на базах практики в останні дні її проходження або в університеті впродовж перших десяти календарних днів після завершення практики.

Підбиття результатів практики відбувається відповідно до принципів та критеріїв, передбачених робочою програмою практики.

Здобувачеві вищої освіти, який не виконав програми практики з поважних причин (підтверджених документально), може бути надано право на проходження практики повторно за умов, визначених Університетом та погоджених із базою практики. Здобувача вищої освіти, який вдруге отримав негативну оцінку з практики, відраховують з Університету.

Здобувача вищої освіти, який не виконав програму практики без поважних причин або отримав оцінку «не зараховано»/«незадовільно» за результатами захисту звіту про практику, відраховують з Університету за невиконання навчального плану.

За результатами захисту виставляється оцінка, яка фіксується у відомості та заліковій книжці здобувача вищої освіти.

Захист педагогічної практики завершується виставленням заліку.

При рейтинговому оцінюванні результатів практики (100 балів максимально) викладачі психології та педагогіки виставляють по 50 балів (максимально). Для отримання заліку студенту необхідно набрати 60 і більше балів у сумі з обох дисциплін.

Розподіл балів за змістовими модулями:

Поточний контроль (100 балів)		Сума
Змістовий модуль 1. Завдання з педагогіки	Змістовий модуль 2 . Завдання з психології	
50 балів	50 балів	100

Диференційована рейтингова оцінка навчальних досягнень студента за

підсумками проходження ним навчальної психолого-педагогічної практики за 100-бальною шкалою, за національною шкалою та за шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості семестрового контролю та в індивідуальний навчальний план студента за підписом голови комісії по захисту практики.

У разі невиконання завдань практики залік не виставляється. Студенту визначається додатковий термін проходження практики (якщо причина невиконання завдань виявиться поважною) або він відраховується зі складу студентів.

Критерії оцінювання роботи студентів під час навчальної психолого-педагогічної практики:

- **ступінь** виконання студентами завдань практики;
- **якість** педагогічних знань, проявлених під час практики та їх відображення у звітній документації;
- **рівень** сформованості умінь та навичок практичної роботи студентів як майбутніх фахівців.

Критерії оцінювання навчальної психолого-педагогічної практики

90-100 – А (зараховано)

Всі завдання навчальної психолого-педагогічної практики виконано в повному обсязі. Студент вміє застосовувати і творчо використовувати педагогічні та методичні знання, пов'язані з особливостями педагогічної діяльності, проявляє творчість при виконанні завдань. Звіт подано у встановлений термін, який містить всі структурні елементи. Щоденник оформлено охайно, відповідно до поданих у програмі та методичних рекомендаціях вимог. Зміст записів та аналіз проведеної роботи відповідають завданням практики.

82-89 – В (зараховано)

Завдання виконано правильно, але недостатньо повно (відсутні власні міркування з приводу організації навчально-виховного процесу освітньому закладі). Виявлено вміння студента застосовувати педагогічні та методичні знання, пов'язані з особливостями педагогічної діяльності. Звіт подано у встановлений термін, який містить всі структурні елементи. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики. Записи та аналіз проведеної роботи відповідають завданням практики, однак є незначні відхилення від вимог до їх оформлення.

75-81 – С (зараховано)

Завдання навчальної психолого-педагогічної практики виконано з незначними помилками, записи достатньою мірою розкривають зміст програмних завдань. Студент дав відповіді на поставлені питання, однак не проявив творчого підходу до виконання завдань. Звітна документація оформлена згідно вимог. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст

роботи протягом усього періоду проходження практики, однак є порушення щодо оформлення звітної документації.

67-74 – Д (зараховано)

Завдання навчальної психолого-педагогічної практики виконано, зібраний матеріал відповідає переліку, визначеному програмою; однак у оформленні звітної документації не витримані всі вимоги, записи спостереження поверхові та стислі, трапляються мовні та мовленнєві помилки.

60-66 – Е (зараховано)

Всі завдання практики виконано поверхово, допущені неточності, помилки. У звітній документації є всі дидактичні матеріали, але у їхньому оформленні наявні порушення вимог, трапляються мовні та мовленнєві помилки.

35-59 – FХ (не зараховано з можливістю доопрацювання звітних матеріалів і приведення їх у відповідність до вимог програми)

Студент-практикант має пропуски у проходженні практики, про що свідчить відсутність записів у щоденнику. Наявні записи не відповідають визначеним у програмі завданням. Зібрані матеріали подані переважно у вигляді ксерокопій.

34 і менше –F (не зараховано з можливістю повторного проходження практики за індивідуальною програмою)

Студент-практикант з певних причин не пройшов практику, не оформив звітну документацію. Йому надається можливість повторного проходження практики за дозволом деканату.

Список рекомендованих джерел з педагогіки

1. Бодненко Д.М. Моніторинг навчальної діяльності : навчальний посібник. Київ : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014. 276 с.
2. Бути вчителем : навчально-методичний посібник з курсу «Вступ до спеціальності» [Текст] / Укладач О.В. Грушко. Вінниця : ТД «Єдельвейс», 2007, 296 с.
3. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки : Навчальний посібник. 3-тє вид., доопрац. і доп. Київ : Знання, 2008. 566 с.
4. Волкова Н.П. Педагогіка [Текст] : навч. посібник. 3-тє вид. стер. Київ : Видавничий центр «Академія», 2009. 616 с.
5. Гетта В. Шляхи досягнення педагогічної майстерності. // Трудова підготовка в закладах освіти. 2010. №9. С. 44-45.
6. Гурський В.А., Присакар В.В. Педагогіка : загальні основи педагогіки, теорія освіти і навчання : Навчальний посібник. Книга 1. Кам'янець-Подільський : Медобори, 2012. 202 с.
7. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. [2-е видання, доповнене]. Київ : «Академвидав», 2012. 352 с.

8. Задорожна Л. На шляху до педагогічної майстерності // Початкова школа. 2001. № 9. С. 60-61.
9. Зязюн І.А. Краса педагогічної дії : навч. посіб. Київ : УФІМБ, 1997. 320 с.
10. Ковальчук Л.О. Основи педагогічної майстерності : навч. посібник. Львів : Центр ЛНУімені Івана Франка, 2007. 608 с.
11. Ковальчук О.М. Формування педагогічної техніки засобами театральної педагогіки. Навчально-методичний посібник. Ніжин : Редакційно-видавничий відділ НДПУ, 2001. 126 с.
12. Кучерявець В.Г. Основи педагогічної майстерності : Практикум. Ніжин : Редакційно-видавничий відділ НДПУ ім. М. Гоголя, 2002. 55 с.
13. Основи педагогічної майстерності: навчально-методичний посібник / за заг. ред. Е.І. Федорчук. Кам'янець-Подільський : видавець Зволейко Д.Г. 2008. 272 с.
14. Основи педагогічного оцінювання : навч.-метод. посіб. Ніжин : Лисенко М.М., 2012. 102 с.
15. Основи педагогічної майстерності: модульно-рейтинговий підхід / [автор-упорядник О.І. Кіліченко. Івано-Франківськ, 2012. 206 с.
16. Сайтарли І.А. Культура міжособистісних стосунків : навч. посіб. Київ, 2007. 240 с.

Список рекомендованих джерел з психології

1. Культура спілкування / [Арват Ф.С., Коваленко Э.І., Кириленко С.В., Щербань П.М.]. Київ: ІЗМН, 1997. 328 с.
2. Карамушка Л.М. Попередження та подолання конфліктів в установах середньої освіти. Київ: Інститут психології АПН України, 1994. 53 с.
3. Вікова та педагогічна психологія : Реком. МОНУ як навч. посібник для студ. ВНЗ / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук [та ін.]. 3-тє вид., випр. й доп. Київ : Каравела, 2012. 400 с.
4. Власова О.І. Педагогічна психологія: Навч. посібник. Київ : Либідь, 2005.
5. Дуткевич Т.В., Терещенко В.А. Вікова і педагогічна психологія (курс лекцій і практикум): Навчальний посібник. Кам'янець-Подільський: Медобори 2006, 2012. 228 с.
6. Савчин М.В. Вікова психологія : навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2011. 368 с.
7. Савчин М.В. Педагогічна психологія. Навчальний посібник. Дрогобич, 1998.

ДОДАТКИ

Додаток 1

Зразок індивідуального плану для студентів

№ п/п	Зміст роботи	Термін виконання	Відмітка про виконання
1	2	3	4
1.	Взяти участь у настановній конференції, ознайомитися з програмою навчальної психолого-педагогічної практики		
2.	Ознайомитись з навчально-виховною роботою школи: а) взяти участь у бесіді про основні напрями роботи школи, завдання на поточний рік; б) ознайомитись із шкільною документацією: планом роботи школи, особовою справою учня, класним журналом		
3.	Ознайомитись із системою роботи класного керівника: а) проаналізувати план виховної роботи класного керівника і зафіксувати у щоденнику його фрагмент на період практики; б) ознайомитись зі змістом, формами і методами роботи класного керівника; в) взяти участь у бесіді з класним керівником з метою ознайомлення з проведенням ним індивідуальної роботи зі школярами; г) ознайомитись із формами роботи класного керівника з батьками учнів; д) провести спостереження за роботою класного керівника з активом класу		
4.	Надати допомогу класному керівникові у підготовці і проведенні виховного заходу; Зробити аналіз проведеного виховного заходу		
5.	Ознайомитися з навчальним процесом загальноосвітнього навчального закладу. Відвідати протягом проходження практики студентами не менше 18 уроків і провести спостереження: а) за здійсненням викладання та засвоєння учнями знань, умінь та навичок; б) за реалізацією на уроці принципів навчання; в) за використанням вчителем засобів, методів, прийомів роботи, форм організації навчальної діяльності учнів; г) за здійсненням контролю та оцінювання навчальних		

	досягнень учнів		
6.	Виконати одне із індивідуальних дослідницьких завдань (за вибором студента). Результати записати у щоденник		
7.	Провести спостереження за організованістю учня на уроці, та активізацією її вчителем		
8.	Провести спостереження за особливостями навчально-пізнавальних інтересів учня на уроці, умовами їх активізації вчителем		
9.	Шляхом спостереження дослідити систему взаємовідносин вчителя та учня на уроці		
10.	Визначити особливості пізнавальних психічних процесів учня, їх вплив на навчальну успішність		
11.	Скласти узагальнюючу психологічну характеристику учня за схемою		
12.	Систематично вести записи у щоденнику навчальної психолого-педагогічної практики		
13.	Підготувати звіт про роботу за період практики		
14.	Взяти участь у захисті матеріалів навчальної психолого-педагогічної практики		

Звіт про навчальну психолого-педагогічну практику

студента _____ курсу _____ групи _____ факультету

(прізвище, ім'я, по батькові студента)

Керівники
навчальної психолого-педагогічної практики:
від кафедри педагогіки та
управління навчальним закладом

(прізвище, ім'я, по батькові)

від кафедри психології освіти

(прізвище, ім'я, по батькові)

У звіті необхідно дати відповідь на такі питання.

1. Які уроки відвідано під час практики? Які з них були найцікавішими? Справили позитивне враження? Залишили байдужими? Не сподобались? Чому?
2. Які враження від організації виховної роботи в класі? В школі? Які цікаві виховні заходи спостерігав (ла)?
3. З якими формами виховної роботи познайомився(лася)? Формами позаурочної роботи з предмета зокрема?
4. З якими типами шкіл ознайомився під час практики? Які особливості роботи цих шкіл мав(ла) нагоду спостерігати?
5. Які психолого-педагогічні спостереження і дослідження провів(ла) під час практики?
6. У чому полягає роль психолого-педагогічних спостережень та досліджень при організації навчально-виховної роботи вчителем?
7. Яку практичну допомогу надано школі (виготовлено наочність, дидактичні матеріали, проведено урок, виховний захід тощо)?
8. Як забезпечували виконання вимог правил з охорони праці та безпеки життєдіяльності?
9. Висновки і пропозиції.
10. Список використаної літератури.

Звіт підписує здобувач вищої освіти, підписує та оцінює безпосередній керівник від бази практики.

Додаток 3

ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ З ПСИХОЛОГІЇ

Завдання 1. Вивчення організованості учня під час уроку

Мета: навчитися виявляти властивості уваги учнів і аналізувати прийоми її активізації
Вивчення організації уваги учнів на уроці провести за такою схемою:

1. Як вчитель переключав увагу учнів після перерви на зміст уроку? Які методи та прийоми ним були використані? Як формулюється мета діяльності на уроці?
2. Як організована зміна видів діяльності учнів на уроці?
3. Як на уроці створюється установка бути уважним?
4. Прояви уваги учнів під час уроку: стійкість, зосередженість, інтенсивність, розподіл, переключення.
5. Як враховувалися індивідуальні особливості уваги учнів на уроці?
6. Як побудована робота учнів, у яких спостерігаються стійкі недоліки уваги?
7. Висновки та психологічні роздуми

Заповнити протокол за такою формою:

Протокол спостереження № 1

Дата _____ Школа _____ Клас _____

Урок з предмету _____

Номер уроку у розкладі _____ попередній урок _____

Стан учня _____

Схема спостереження:

Назва ситуації	Тривалість включення в діяльність (швидко/повільно /середній рівень)	Час виконання завдання (швидко/повільно /середній рівень)	Кількість відволікань за час виконання завдання (висока/ середня/ низька)	Зміст відволікань (розмова з сусідом, Погляд у вікно, інші (вказати якими) справами тощо)
Підготовка робочого місця до уроку				
Виконання письмового завдання на уроці				
Діяльність під час відповідей інших учнів				
Усна відповідь				

Висновки				
----------	--	--	--	--

Завдання 2. Спостереження за навчально-пізнавальними інтересами учня під час уроку

Протокол спостереження № 2

Дата _____ Школа _____ Клас _____

Урок з предмету _____

Номер уроку у розкладі _____ попередній урок _____

Стан

учня _____

№ з/п	Прояви пізнавальних інтересів	Характеристика поведінки учня
1.	Що на уроці викликає емоційний відгук? (Постановка запитань, проблемні запитання, виклик до дошки, оцінювання відповідей інших учнів тощо)	
2.	Зосередженість на виконанні завдань (висока, середня, низька)	
3.	Прагнення взяти участь в обговоренні проблемних запитань (жодного разу/ кілька разів / завжди)	
4.	Активність на уроці (висока / середня / низька)	
5.	Наявність запитань до вчителя однокласників (які ставить запитання)	
6.	Реакція на успіхи та невдачі (радість / смуток / розпач / байдужість)	
7.	Висновок	

Завдання 3. Аналіз взаємодії вчителя та учня

Протокол спостереження № 3

Дата _____ Школа _____ Клас _____

Урок з предмету _____

Номер уроку у розкладі _____ попередній урок _____
Стан учня _____

№ з/п	Спостережувані явища	Фіксація проявів на уроці
1.	Звернення до вчителя: — власні запитання до навчального матеріалу; — прохання уточнити, пояснити; — прохання роз'яснення про оцінку; — за дозволом	
2.	Реакція на звернення вчителя: — виконання інструкції, настанови; — протест, опір; — зовнішня згода і невиконання; — емоційна реакція (позитивна, негативна)	
3.	Звертання до однокласників: — доброзичливе; — агресивне; — з порушенням дисципліни на уроці (підказки, списування, розмови тощо); — конфлікти з вчителем; — конфлікти з однолітками.	
	Висновки:	

**Завдання 4. Дослідження психічних пізнавальних процесів учня за допомогою психодіагностичної методики
Протокол № 4**

Дата _____ Школа _____ Клас _____

Час проведення діагностики _____

Попередній

урок _____

Стан учня _____

Ставлення учня до діагностики _____

Схема звіту:

1. Назва методики
2. Бланк відповідей учня
3. Обробка результатів
4. Інтерпретація результатів діагностики
5. Висновки

Завдання 5. Психологічна характеристика особливостей поведінки та діяльності учнів під час уроку

Узагальнююча таблиця «Психологічна характеристика особистості учня»

Здійсніть узагальнення результатів проведеного психологічного вивчення учня. Для цього впишіть у відповідну клітинку таблиці узагальнену і коротку характеристику за результатами всіх проведених досліджень (протоколи 1-4, вивчення шкільної документації, спостереження) та складіть короткі рекомендації для вчителів щодо оптимізації розвитку різних сторін особистості учня.

№ з/п	Об'єкт вивчення	Висновки з результатів вивчення	Рекомендовані заходи щодо оптимізації розвитку різних сторін особистості учня
1.	Організованість		
2.	Навчально-пізнавальні інтереси		
3.	Система взаємовідносин		
4.	Психічні процеси (за методикою)		
5.	Навчальна успішність		
6.	Ставлення до навчання		

ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ З ПСИХОЛОГІЇ

- 1.Протоколи спостережень № 1, 2, 3, 4 (результати психодіагностичної методики).
2. Узагальнююча таблиця.

Вимоги до оформлення конспекту виховного заходу

ЗРАЗОК ТИТУЛЬНОЇ СТОРІНКИ

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

«Затверджую»

Викладач кафедри педагогіки та
управління навчальним закладом
_____ (підпис)
«_____» _____ 202_ р.

Конспект виховного заходу

на тему: _____

студента _____ групи _____ курсу
_____ факультету

_____ (П.І.Б.)

для проведення в _____ класі
_____ школи

«_____» _____ 202_ р.

Друга сторінка:

Мета заходу (виховна, пізнавальна, розвиваюча)

Форма проведення

Місце проведення

Обладнання і наочність

Рекомендована науково-популярна і методична література

Зміст виховного заходу

I. Вступна частина: вступне слово вчителя, організація заходу, актуалізація теми заходу тощо.

II. Основна частина: викладення інформаційного матеріалу, запитання для обговорення, зміст завдань для групового чи колективного виконання, конкурсні завдання.

III. Заключна частина: підведення підсумків, рекомендації і пропозиції учням.

Схема спостереження за процесом викладання на уроці

1. Тема уроку. Визначення вчителем мети уроку.
2. Стимулювання вчителем навчально-пізнавальної діяльності учнів: формуванню яких мотивів (інтересу чи відповідальності) надавалась перевага.
3. Виклад вчителем нового матеріалу: послідовність, доступність, логічність, зрозумілість, виразність, емоційність, використання наочності, створення проблемних ситуацій, застосування прийомів узагальнення, аналізу, порівняння, аналогії, залучення учнів до самостійної роботи (репродуктивної чи творчої). Навести конкретні приклади.
4. Виправлення і аналіз вчителем помилок, допущених учнями, залучення учнів до цієї роботи.
5. Підсумок уроку: залучення учнів до узагальнення, оцінка роботи учнів під час уроку, залучення їх до самооцінки, пояснення домашнього завдання.
6. Загальне враження про урок: чи досягнута мета уроку.

Схема спостереження за процесом засвоєння учнями знань на уроці

1. Тема і мета уроку.
2. Які прийоми застосовує вчитель, щоб сприймання матеріалу було успішним?
3. Чи зрозуміли учні пояснення вчителя? За якими критеріями ви визначили рівень розуміння?
4. Які рівні узагальнення матеріалу мали місце на уроці (понятійне, міжпонятійне, тематичне, підсумкове)? Обґрунтуйте.
5. Які вправи виконувались на уроці для застосування знань? Репродуктивні чи творчі? Наведіть конкретні приклади.
6. Загальне враження щодо рівня засвоєння учнями знань.

Схема спостереження за реалізацією принципів навчання на уроці

1. Тема і мета уроку.
2. Чи визначені цілі і завдання уроку, чи реалізовані вони на уроці?
3. Які наукові поняття формувались на уроці, які виводились правила, закони тощо, які застосовувались у процесі практичної роботи?
4. На які попередні знання чи знання з інших предметів, з життєвого досвіду учнів спирався учитель?
5. Які прийоми застосовував учитель для збудження активності учнів?
6. Чи показував учитель можливості практичного застосування отриманих на уроці знань? Як саме?

7. Як вчитель забезпечує реалізацію принципу свідомості навчання?
8. Якою мірою і наскільки доцільне використання на уроці наочних посібників, технічних засобів навчання?
9. Чи доступно вчитель пояснював новий матеріал і порядок виконання практичних завдань?
10. Як учитель здійснював диференціацію навчання, індивідуальний підхід до учнів?
11. Які позитивні емоції формував учитель під час уроку? Наведіть конкретні приклади.
12. Загальні висновки щодо реалізації принципів навчання на даному уроці.

Схема спостереження за реалізацією методів навчання на уроці

1. Тема і мета уроку.
2. Прослідкуйте логіку поведінки учителя, використання ним методів і прийомів актуалізації опорних знань.
3. За допомогою яких прийомів учитель спонукав учнів до усвідомлення ними необхідності відновлювати у своїй пам'яті опорні знання?
4. Якою мірою спосіб актуалізації опорних знань підвів учнів до вивчення нового навчального матеріалу?
5. Простежити весь хід діяльності учителя, спрямованої на організацію вивчення учнями нового навчального матеріалу.
6. Дайте оцінку доцільності вибору методів і прийомів навчання у цьому фрагменті уроку.
7. Яким шляхом ішов учитель при дотриманні ним логіки викладу навчального матеріалу (індуктивним чи дедуктивним)?
8. Якою мірою учні володіють методами самостійної пізнавальної діяльності?
9. Наскільки така організація навчального процесу сприяє підвищенню розумової активності учнів?
10. Які методи навчання використав учитель у процесі формування в учнів умінь та навичок? Наскільки вони, на Ваш погляд, ефективні?
11. Чи вдалося вчителю мобілізувати учнів на узагальнення та систематизацію знань, умінь і навичок учнів?
12. Як учитель стимулює навчальну діяльність учнів?
13. Чи використані на уроці активні методи навчання? Які саме? Їх результативність.
14. Наскільки використані учителем методи і прийоми навчання сприяли активізації пізнавальної діяльності школярів?
15. Дайте оцінку діяльності вчителя і учнів, висловіть свої пропозиції щодо поліпшення уроку.

Схема спостереження за здійсненням контролю успішності навчальної діяльності

1. Тема і мета уроку.
2. Чи забезпечується зворотний зв'язок у процесі навчання шляхом аналізу й оцінки знань, умінь та навичок учнів.
3. Проведіть спостереження за створенням вчителем ситуацій значущості процесу перевірки й оцінки навчальної діяльності учнів.
4. Висловіть свою думку щодо дотримання вчителем вимог об'єктивності, систематичності, аргументованості, врахування індивідуальних особливостей учнів (темперамент, мовні дефекти та ін.), в аналізі й оцінці знань, умінь і навичок учнів.
5. Зробіть спостереження за створенням (чи нестворенням) позитивного емоційного настрою учнів під час опитування?
6. Чи чітко вчитель формулює запитання, яке спонукало учнів до активних мисленневих дій, чи витримує паузу, яка дає можливість учням зібратися з думками?
7. Проаналізуйте, наскільки уважно вчитель слухає відповідь учня, схвальним словом, жестом і мімікою стимулює мислительну активність вихованців.
8. Чи не перебиває монологічну відповідь учня вчитель, чи робить аналіз після закінчення відповіді?
9. Зробіть спостереження за дотриманням вчителем критеріїв оцінювання школярів.
10. Проаналізуйте доцільність залучення учнів до перевірки рівня засвоєння знань шляхом перевірки письмових робіт інших учнів класу. Чи здійснює це вчитель?
11. Чи залишає вчитель за учнями можливість повторно опрацювати навчальний матеріал, виконати навчальні завдання відповідно до їх індивідуальних розумових можливостей?
12. Чи схвалює вчитель хорошу відповідь учня оцінними судженнями «Гарна робота», «Гарно підготувався», «Приємно було слухати», «Виправдав мої сподівання», «Правильна відповідь» і т. ін.?
13. Загальне враження про рівень успішності учнів.